

Felician Velimirovici, *Istorie și istorici în România comunistă (1948–1989)*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2015, 328 p.

Expandarea influenței dogmatice a bolșevismului sovietic, bazată și pe emulația euforică a victoriei din a doua conflagrație mondială, a aplicat un real regres, resimțit mai ales asupra puterii politice românești. Implementarea canoanelor staliniste a erupt frecvent din cartea de căpătâi a socialismului sovietic, *Cursul Scurt de Istorie al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice*, asumat în mare parte de însuși Stalin. Cunoscut ca fiind unul dintre cele mai promovate manuscrise ale perioadei postbelice, el prezenta mai ales noilor activiști ai Partidului Muncitoresc Român perspectiva perpetuării leninismului.

Având la bază propria teză de doctorat, beneficiind de un bogat și diversificat fond bibliografic, Felician Velimirovici dezvoltă scriptic un volum remarcabil, structurat pe șase capitole, care conturează cronologic dinamismul și funcționalitatea istoriografiei bolșevic-staliniste de la incipientele idei doctrinare ale socialismului proletar până la apariția comunismului de tip egocentric. Având ca reper constatarea că întotdeauna orice interpretare istorică a ținut seama de condițiile politice, ideea, în ansamblu, a creării acestui studiu reiese din nevoia de a cerceta modalitatea de expunere a relatărilor istoricilor și de a dezvălui aspectele și principiile sub care a fost prezentată realitatea istorică a acelor vremuri.

Studiul pornește de la afirmația retorică *A eșuat revoluția culturală în istoriografie? Perioada 1948–1955* a cărei soluție derivă din cercetarea amănunțită a activității istoriografice postbelice, expunându-se principalele caracteristici, implicații și consecințe ale stalinismului istoriografic. În rădăcinarea dogmei comuniste trebuia să aibă o finalitate, iar datorită acestui fapt era necesară înlăturarea oricărui obstacol, inclusiv marginalizarea celui ce a fost cunoscut ca și artizanul stalinismului postbelic.

Odată cu apusul revoluției culturale staliniste, se prefigurează eradicarea integrală a ideilor, încă reziduale, de bolșevizare culturală. Fără a fi premeditat, acest fenomen se dovedește a fi benefic pentru societatea culturală românească, înregistrându-se numeroase expuneri științifice de o valoare considerabilă, iar temele de cercetare încep să devină din ce în ce mai diversificate. De asemenea, în premieră, frontul istoriografic își repliază conceptele într-o unitate de monolit.

Nucleul dur al volumului de față îl constituie capitolul *O normalitate contra-făcută (1964–1975)*, ce se conturează într-o amplă cercetare asupra procesului de accentuare a comunismului și a consecințelor imediate referitoare la spațiul cultural-istoric. Confundată cu anii de conducere a lui Nicolae Ceaușescu, perioada imediat consecutivă, de după trecerea în neființă a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej a fost considerată, aproape în unanimitate apogeul democratic, în sensul anticilor eleni, din tot comunismul românesc. Influențată de politica

lui Ceaușescu, flexibilă, orientată spre binele comun, preocupată de menținerea stabilității politico-militare în regiune, măturie stă blamarea vehementă a intervenției armate în Cehoslovacia, societatea epistemică își găsește drumul spre o normalitate firească. Din păcate, după vizita efectuată în vara anului 1971 în Coreea de Nord, conducătorul Partidului Comunist Român începe să îmbrățișeze politica cultului personalității. Această metamorfoză bruscă se propagă virulent și către mediile culturale, redefinindu-se astfel prioritățile de abordare a ideilor științifice, chiar mai mult, lista temelor abordate trebuia restrânsă către o singură convergență, *conducătorul iubit al patriei*.

Ultimul eveniment științific de amploare mondială din epoca comunistă a fost al XV-lea Congres Internațional de Științe Istorice, găzduit în București în perioada 10–17 august 1980. Participarea și abordarea temelor de către delegația românească, de altfel, a fost gestionată îndeaproape de activiștea Secției de Propagandă și Agitație a Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Concluzia definitorie a acestei manifestări va rămâne discrepanța dintre diversitatea de idei a celor din *lumea liberă* și liniaritatea monolitică a punctelor de vedere a oamenilor de știință din zona Cortinei de Fier, impusă riguros de structurile de conducere comuniste.

Centralizarea în vederea obținerii unui control de proximitate asupra manifestărilor și evenimentelor culturale se produce în momentul înființării, în 30 mai 1985, a Institutului Central de Istorie Națională, scopul principal al acestei instituții constituindu-l *elaborarea unor lucrări care să prezinte unitar istoria poporului român* (p. 241). Istoria grefată de către istoricii comuniști nu trebuia lezată sub niciun aspect. O amenințare sesizată de Comitetul Central a reprezentat-o lucrarea *Erdély Története*, ce era considerată un adevărat afront la unitatea statală a țării. Ca măsură imediată, s-a solicitat cercetătorului Florin Constantiniu redactarea unui articol critic la adresa volumului mai sus amintit în vederea evaluării negative a sintezei istorice maghiare.

Fără îndoială au existat și militanți pentru adevărul istoric, obiectiv și neatârnat de orice regim sau impunere politică. Printre cei ce *nu și-au văzut de istorie* (p. 271) autorul decide să-l amintească pe profesorul Vlad Georgescu, un istoric ce avut curajul să descifreze și să contrazică implicarea grosolană a politicului în redarea obiectivă a realității istorice.

În concluzie, prin prezentul volum, Felician Velimirovici aduce o contribuție importantă la demistificarea istoriografiei comuniste în raport cu necesitatea îndoctrinării marxist-leniste a societății civile. Pentru cei cu chemare spre cunoașterea obiectivă a evenimentelor istorice, această carte reprezintă o sursă bine documentată și corect informată despre motivațiile luptelor interioare ale frontului istoriografic din epoca comunistă.